

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Ex parte seu ratione expensarum, numero 10.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

posse à te emi duobus, si rogaris: & De- tibus multis, propter rationem dictam, dugo / Palatum refert, nec tamen refel- non autem advenientibus paucis. Et lit. Ioannes item la Crux, potest quis illud item nono puto nō improbabile, , (ait) emere censem jam impositum posse principem statuere, ut pro exteris , minori pretio taxæ, solum quia ro- res vendantur supremo vulgari pretio, gatur; subdit Diana m: Poterit igi- pro civibus medio: aliquid enim con- tur pro censu imposito ad rationem cedendum videtur civibus, qui oneri- , quinque pro eentenario, dare tantum bus propriæ civitatis perpetuo subsunt; , uncias octuaginta, rogatus tamen at ut ijsdem exteris vendantur supra enixè.

i Palatinus, v. emptio. 1 Delug. t. 2. de juf. d. 26. sec. 4. n. 44. m Diana l. c.

8. Hinc denique respondetur ad il- lam dubitationem, an exteris possit a- liquando vendi? utique posse mm col- ligitur ex dictis, quia per adventum multorum exterorum, v. g. in appul- su tremum regiarum, crescit multi- tudo ementium, atque adeo augentur pretia rerum: vendor ergo his exteris vendere poterit hoc justo supremo pre- tio, civibus autem ex liberalitate illud remittere. contentus modico, quod vigebat antea. Quid si exteris sint in- frequentes, ita ut non pariant augmen- tum pretij? respondeo, tunc non posse exteris supra supremum vulgare res vendi: ratio est, quia si supponis pre- tium vulgare persistere, injuria ipsis fieret, si illud pro ipsis non servaretur. Idem dic, quando advenientibus mul- tis exteris confluueret item multa copia mercii: nam tunc quod crescit ex una parte, decrescit ex alia.

mm l. Mol. d. 346. Lessl. c. dub. 4. nn. 30. Fag. de contr. l. 5. c. 27. n. 14.

9. Non absimili modo sentiendum de principe, sed magistratu in taxando pretio pro ijsdem exteris: solum enim illi concedo, ut possit augere pretium pro omnibus, etiam incolis, advenien-

tibus multis, propter rationem dictam, non autem advenientibus paucis. Et illud item nono puto nō improbabile, posse principem statuere, ut pro exteris res vendantur supremo vulgari pretio, pro civibus medio: aliquid enim con- cedendum videtur civibus, qui oneri- bus propriæ civitatis perpetuo subsunt; at ut ijsdem exteris vendantur supra omne justum pretium; nullo modo puto probabile, quia pretium supra su- premum, injustum clare est.

n Colligitur ex Mol. Lessl. Fagund.

An ijsdem exteris possit concedi, ut suas merces carius vendant, dicam in- fra §. 5. n. 1.

Ex parte seu ratione expensarum &c.

10. Quartum caput se tenet ex parte expensarum &c. Pericula enim, & dam- na, & expensæ venditorum communi- ter occurrentia, in quarrendis transpor- tandis, conservandis mercibus, earum pretium augment: contra, facilitas, secu- ritas &c. minuunt.

11. Dixi (communiter occurrentia) nam ex eo, quod peculiaris mercator multum de suis mercibus perdit, v. g. ob furtum, ob naufragium, ob quid si- mile à se passum, non augetur legitimè pro ipso pretium, quasi ob id possit vendere carius. Ratio est, quia res tanti valet, quanti per se estimatur commu- niter, non autem o, quanti tibi ob in- fortunitum, vel imprudentiam valuit. Quod si naufragium, v. g. vel fuit com- mune multis mercatoribus, vel fuit ta- le, ut induceret penuriam mercium, tunc profecto crescat sine dubitatione pretium, sed non ob unius mercatoris causam, ut ex se patet.

o Salae d. 39.

Ddd 2

12. Huc

12. Huc spectat, quando res pluris per licitationem sub hasta, huc facit, de venduntur apud unum artificem insignem, vel mercatorem, quam non ejus qua mox separatim n. 23.

15. Dixi (regulariter) nam tum in censibus, praesertim novis, tum quando taxa est constituta in gratiam venditorum, quod raro fit, hoc non habere locum, monet Lessius r.

r Leff.l.2.c.27.c.4.n.34.

16. Vendere anticipato, vendere cum pacto retrovendendi, & quedam alia huic pertinentia, quia particularibus scant difficultatibus, sigillatim de illis inferius est tractandum.

Necessitas & utilitas mercis quomodo augent pretium?

13. Huc etiam reducitur licentia, qua mercatores possunt vendere aliqua quanto carius, ex ipso officio mercandi: cum enim hi assidue laborent, expensasque faciant circa merces, unde cogantur alias lucrandi occasiones relinquerre, atque negotia alia posthabere, idque in commodum Reip., cuius interest habere mercatores ex officio congruum est, ut haec licentia ijs concedatur in pretio vulgari: nam si adest legitimum, non potest supra hoc mercator vendere, quia in taxatione legitimi, jam haberi solet ratio officij mercatoris. Puto autem q. eum, qui non est mercator ex officio, posse aliquando ex consequenti vendere pretio, quo ex officio vendunt mercatores, quia posito, quod mercatores ita vendunt, ejusmodi pretium jam fit vulgare in civitate.

p Leff.l.2.c.21.nro.4. Salas de empt. d.29.num.1. q Leff.l.c.n.29.

Ex parte modi vendendi.

14. Quintum caput se tenet ex parte modi vendendi. Vendere enim v.g. ut dicitur, ad minutum, cum habeat plus difficultatis & minus utilitatis, regulariter auget pretium; vendere autem ad magnam quantitatem, propter rationes contrarias, diminuit. Vendere item

17. Porro ex dictis colligi potest, qua ratione intelligendum sit, ex illis duab. causis, necessitate & utilitate, augeri rerum pretia. Nam distinguendum est. Vel enim necessitas & utilitas mercium est communis, & tunc auger, ut dictum est, pretium, quia tunc erunt plures ementes &c. Vel est solum emptoris, & tunc non auger pretium; ratio à posteriori est, quia sic posses esurienti, præ fame periclitanti, vendere centum aureis unicum panem; ratio vero à priori, quam tradit S. Thomas, quem omnes sequuntur, est, quia nullus potest vendere, quod suum non est: at utilitas ementis, non est ulla ratione venditoris. Vel denique necessitas & utilitas est ex parte venditoris, quia nimurum venditori res vendenda necessaria est, utilis, commoda, & tamen illam vendit, in gratiam emptoris, & tunc potest venditor augere pretium; priuatio enim hujus commoditatis immo & justæ oblectationis, est ve- luti

